

Budget för 2024 och ekonomiplan för 2024–2026

Stadsstyrelsen 23.10.2023 § 294
2492/02.02.00/2023

Beredning och tilläggsuppgifter:
Henrik Rainio, finansdirektör
fornamn.efternamn@porvoo.fi

Kommunernas ekonomiska situation

Kommunernas ekonomi har under de senaste åren varit nästan i balans tack vare det goda sysselsättningsläget, den inhemska efterfrågan och de stöd som staten beviljat kommunerna. År 2023 har kommunernas ekonomi stärkts av de andelar av kommunal- och samfundsskatteintäkter som redovisats i enlighet med de gamla skattesatserna och utdelningarna. Beräkningarna av de kostnader som överförs från kommunerna till staten i välfärdsområdesreformen har uppdaterats under 2023, och reformens slutliga konsekvenser för kommunernas ekonomi syns först 2024.

Under 2024 bereds följande stora reform på kommunfältet, när ansvaret för att ordna offentlig arbetskraftsservice överförs till kommunerna eller till samarbetsområden som består av flera kommuner i början av 2025.

I det nya regeringsprogrammet riktas inga större förändringar till kommunsektorn under det kommande året. De planerade nedskärningarna i den sociala tryggheten kan dock indirekt påverka kommunernas ekonomi, om sysselsättningsläget försämras och de önskade resultaten inte uppnås genom reformerna.

Enligt det kommuneekonomiprogram som publicerades i oktober kommer den ekonomiska utvecklingen i Finland i år att ligga nära noll, då de höjda priserna och räntorna minskar hushållens konsumtion och investeringar. Bruttonationalprodukten beräknas öka med 1,2 procent år 2024. Åren 2026–2027 beräknas den ekonomiska tillväxten avta något men ligga kvar på drygt 1,5 procent. Förändringen i prisindexet för basservice, som beskriver kommunernas kostnadsutveckling, är i genomsnitt 3,1 procent per år för åren 2024–2027. Obalansen mellan inkomster och utgifter innebär anpassningstryck i den kommunala ekonomin under de kommande åren.

Kommunernas ökade driftskostnader och det försämrade årsbidraget minskar den finansiering som används för investeringar samtidigt som investeringskostnaderna stiger betydligt. Investeringsbehovet är stort i många kommuner även under de närmaste åren, vilket ökar behovet av att ta lån och trycket på att höja kommunalskattesatserna. Förändringen i räntemiljön ökar kostnaderna för lånade medel och skapar för sin del ett tryck på att minska kostnaderna och prioritera investeringarna i allt större utsträckning.

Utgifter i driftsekonomin

År 2024 ökar stadens utgifter med sammanlagt 5,8 miljoner euro, det vill säga med 2,5 procent, jämfört med den korrigerade budgeten för 2023. I den korrigerade budgeten för 2023, som fungerar som jämförelseuppgift, ingår dock kostnader av engångsnatur på cirka 2,5 miljoner euro för social- och hälsovården samt räddningsväsendet samt ändringar i de interna posterna som ska beaktas vid jämförelsen av ökningen av de årliga driftskostnaderna. Den korrigerade kostnadsökningen 2024, som beaktats genom ändringar i de interna posterna och social- och hälsovårdskostnader samt räddningsväsendets kostnader av engångsnatur, är 4,8 procent.

Utgiftsökningen förklaras för sin del av inflationen, kommunsektorns löneavtal och stadens beredskap för tillväxtmålen. Inom sektorerna satsar vi 2024 i synnerhet på kollektivtrafiken, beredskapen för stadens tillväxt och beredningen av övergången till lagstadgade arbets- och näringstjänster.

Utgifterna för sektorn för växande och lärande förblir oförändrade, särskilt på grund av att sektorns interna hyror avsevärt minskar. Den korrigerade utgiftsökningen med beaktande av skillnaderna mellan åren är 3,7 procent, det vill säga ungefär 4,4 miljoner euro. De korrigerade utgifterna inom sektorn för stadsutveckling ökar med 2,4 miljoner euro, det vill säga 9,7 procent. Den korrigerade utgiftsökningen inom sektorn för livskraft är 1,3 miljoner euro, det vill säga 3,5 procent. De korrigerade utgifterna inom sektorn för koncerttjänster ökar med 2,7 miljoner euro, det vill säga 6,2 procent.

I de korrigerade siffrorna har vi eliminerat de poster som förvränger jämförbarheten för åren 2023 och 2024, det vill säga sänkningen av de interna hyrorna, centraliseringen av kostnaderna för centraliserade ekonomi-, personal-, IKT- och översättningstjänster till koncerttjänsterna samt övriga interna poster och kostnader av engångsnatur för social- och hälsovården 2023.

Inkomster i driftsekonomin

Driftsinkomsterna uppgår till 68,3 miljoner euro i budgeten för 2024, det vill säga knappt 1,3 miljoner euro mer än i den korrigerade budgeten för 2023. I synnerhet inkomsterna från markförsäljning är förknippade med osäkerhet på grund av det svaga konjunkturläget inom byggbranschen.

Intäkterna från kommunalskatten beräknas uppgå till cirka 92 miljoner euro år 2024. De förvärvsinkomster som ligger till grund för kommunalskatten ökar med cirka 4,4 procent, men skatteintäkterna av engångsnatur för 2023 utblir i regel. På grund av stadens stabila ekonomiska läge föreslås det att kommunalskattesatsen sänks med 0,11 procentenheter till 7,0 procent. Effekten av ändringen av skattesatsen är cirka 1,3 miljoner euro. Kommunalskatten förblir fortfarande stadens största enskilda inkomstkälla.

Intäkterna av stadens samfundsskatt beräknas öka något 2024 och uppgå till totalt cirka 39 miljoner euro. Stadens utdelningar väntas nästan fördubblas för året tack vare den goda ekonomiska utvecklingen av företagsklustret i Sköldvik, samtidigt som skatteredovisningarna av engångsnatur för 2023 uteblir. Skatteförvaltningen fastställer kommunernas utdelning av samfundsskatten för 2024 först i början av året.

Fastighetsskatteintäkten beräknas uppgå till 18,6 miljoner euro år 2024, vilket motsvarar cirka 12 procent av stadens skatteintäkter. Regeringens proposition som gäller variationsintervallet för den allmänna fastighetsskattesatsen behandlas i riksdagen hösten 2023, men de planerade ändringarna påverkar inte stadens fastighetsskattesatser eller fastighetsskatteintäkter.

Enligt finansministeriets uppskattning uppgår stadens statsandelsinkomster till cirka 47 miljoner euro år 2024. Statsandelen för basservicen utan utjämnings- och kompensationsposter är endast 27 miljoner euro av denna summa. Utjämnningen av statsandelarna på basis av skatteintäkterna minskar statsandelsinkomsterna med cirka 3,5 miljoner euro. Utjämningsmekanismerna i anslutning till välfärdsområdesreformen ger staden sammanlagt cirka 17 miljoner euro och compensationen för skatteförluster cirka 7,5 miljoner euro.

Stadsekonomins balans

Stadens ekonomi har under de senaste åren haft ett överskott främst på grund av utvecklingen av samfundsskatten och de statliga stöden. Efter välfärdsområdesreformen har kommunernas statsandelar stabiliserats på en ny lägre nivå, vilket har lett till att den ekonomiska marginalen har blivit smalare. Det allmänna försämrade ekonomiska läget väntas synas i skatteintäkterna för 2024 då utgifterna fortsätter att öka.

År 2024 beräknas årsbidraget uppgå till 30,5 miljoner euro och stadens överskott till 6,0 miljoner euro. Åren 2025–2026 beräknas stadens ekonomi vända till ett klart underskott. Årsbidraget beräknas uppgå till 22,8 miljoner euro år 2025 och underskottet till 2,1 miljoner euro. Årsbidraget för 2026 är uppskattningsvis 11,9 miljoner euro och underskottet 15 miljoner euro.

Utvecklingen av stadens ekonomi är förknippad med flera betydande osäkerhetsfaktorer. Intäkterna från samfundsskatten varierar kraftigt, och det är i synnerhet svårt att förutse stadens utdelning från och med 2026. Den statsandelsreform som är under beredning försämrar sannolikt stadens inkomstbas. Samtidigt ökar stadens utgifter kraftigt och investeringsbehoven ökar. Kollektivtrafikreformen och de kommande tjänsterna i Kokonområdet förbättrar stadens servicenivå, men orsakar samtidigt merkostnader.

Investeringar

Investeringarna för budgetåret 2024 beräknas uppgå till totalt cirka 37,8 miljoner euro. Av detta är andelen av investeringar i husbyggande 21,6 miljoner euro, andelen av investeringar i stadsinfrastrukturen cirka 13,5 miljoner euro och andelen av investeringar i livskraft 2,1 miljoner euro.

Mängden investeringar ökar även under de kommande åren, och enligt stadens investeringsplan uppgår investeringarna till cirka 175 miljoner euro 2024–2027. Investeringarna under de kommande åren koncentreras till daghem och skolor och i planerna har vi förberett oss på investeringshelheten Kokon idrottscentrum.

Årsbidraget, som försämrats av ökningen av stadens utgifter i driftsekonomin och de osäkra inkomsterna, räcker inte till för att täcka låneskötselkostnader och avskrivningar som beror på att investeringsnivån har stigit under planeringsåren 2025–2026.

Upplåning

Stadens årliga lånefinansieringsbehov eller låneamorteringsmedel består av skillnaden mellan årsbidraget och nettoinvesteringarna. I en ekonomi som är i balans kan årsbidraget finansiera nettoinvesteringarna. På lång sikt ska årsbidraget också finansiera låneamorteringarna.

När investeringskostnaderna stiger kommer staden att ha behov av att öka lånestocken. Lånestocken beräknas öka med 6 miljoner euro år 2024, varvid lånestocken skulle uppgå till totalt 79,9 miljoner euro. Enligt finansieringsanalysen skulle lånestocken vara ungefär 112 miljoner euro år 2025 och ungefär 150 miljoner euro år 2026. Stadens nuvarande lån är bundna till lån med fast ränta med en genomsnittsränta på cirka 0,3 procent. I och med den snabba höjningen av låneräntorna kommer den genomsnittliga räntan på nya lån att vara betydligt högre än de nuvarande. När lånestocken ökar måste vi också förbereda oss på ökade räntekostnader och ränterisker.

Affärsverken

Enligt kommunallagen ska affärsverkens direktorer godkänna affärsverkets budget och ekonomiplan samt besluta om affärsverkets investeringar, om inte något annat har bestämts. Stadsfullmäktige beslutar om affärsverkens bindande mål samt om finansieringsposterna mellan staden och affärsverket, bland annat avkastningsmålet.

Affärsverken finansierar i princip sina investeringar med sin inkomstfinansiering. Borgå vattens investering i Saxby vattenverk fortsätter 2024, och därför har staden förberett sig på att bevilja ett lån på 2,35 miljoner euro till affärsverket.

Affärsverksamheten för affärsverket Kungsvägens arbetshälsa överläts till Keski-Uudenmaan Työterveys Oy den 1 oktober 2023. Kungsvägens arbetshälsa upphör den 31 december 2023.

Koncernbolagen

I enlighet med kommunallagen fastställer fullmäktige de ägarpolitiska målen för de ägda bolagen samt beslutar om principerna för ägarstyrningen och koncerndirektivet. Fullmäktige beslutar också om budgeten och ekonomiplanen, i vilka ingår de årliga mål som härletts ur ägarpolitiken för de viktigaste koncernbolagen.

Inom Borgå stad styr och övervakar koncernsektionen som ägare att dottersammanslutningarna handlar i enlighet med stadsstrategin och de mål som stadsfullmäktige och stadsstyrelsen har satt upp samt ser till att koncernövervakningen genomförs i enlighet med koncerndirektiven.

Stadskoncernen omfattades av totalt 17 bolag den 30 september 2023.

Bilaga

Budget 2024 och ekonomiplan 2024–2026

Stadsdirektören

Stadsstyrelsen för en allmän diskussion om budgeten för 2024 och ekonomiplanen för 2024–2026 och fortsätter behandlingen av ärendet vid sitt nästa möte.

Beslut

Stadsstyrelsen förde en allmän diskussion om budgeten för 2024 och ekonomiplanen för 2024–2026 och fortsätter behandlingen av ärendet vid sitt nästa möte.